EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2022/1826

2022 m. gegužės 4 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimo dėl 2 naujoviškų vaistų iniciatyvos bendrosios įmonės (dabar – Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė) 2020 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl 2 naujoviškų vaistų iniciatyvos (toliau – 2 NVI) bendrosios įmonės 2020 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 100 straipsnį ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0072/2022),

A. kadangi 2007 m. gruodžio mėn. dešimties metų laikotarpiui įsteigta Bendroji įmonė siekiant įgyvendinti jungtinę technologijų iniciatyvą „Naujoviški vaistai“ (toliau – NVI bendroji įmonė), kad būtų galima gerokai pagerinti vaistų kūrimo proceso veiksmingumą bei rezultatyvumą ir įgyvendinti ilgalaikį tikslą, kad farmacijos sektorius gamintų veiksmingesnius ir saugesnius naujoviškus vaistus;

B. kadangi 2014 m. gegužės mėn. priėmus Tarybos reglamentą (ES) Nr. 557/2014 ([1]) laikotarpiui iki 2024 m. gruodžio 31 d. buvo įsteigta 2 naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė (toliau – 2 NVI bendroji įmonė); kadangi ji 2014 m. birželio mėn. pakeitė NVI bendrąją įmonę ir perėmė jos teises siekiant užbaigti Septintosios bendrosios programos mokslinių tyrimų veiklą ir pradėti naują projektą pagal programą „Horizontas 2020“;

C. kadangi NVI bendrosios įmonės ir 2 NVI bendrosios įmonės steigėjos yra Sąjunga, kuriai atstovauja Komisija, ir Europos farmacijos pramonės ir asociacijų federacija (toliau – pramonė);

D. kadangi dešimties metų laikotarpiui numatytas didžiausias Sąjungos įnašas į NVI bendrosios įmonės biudžetą yra 1 000 000 000 EUR, kuris turi būti išmokėtas iš Septintosios bendrosios programos biudžeto, o narės steigėjos privalo vienodai prisidėti prie jos einamųjų išlaidų – kiekviena jų skiria sumą, kuri yra ne didesnė kaip 4 % viso Sąjungos įnašo;

E. kadangi dešimties metų laikotarpiui numatytas didžiausias Sąjungos įnašas, įskaitant Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) asignavimus, į 2 NVI bendrosios įmonės biudžetą yra 1 630 000 000 EUR, kuris turi būti išmokėtas iš programos „Horizontas 2020“ biudžeto, o narės, išskyrus Komisiją, turi padengti 50 % einamųjų išlaidų ir prisidėti prie veiklos išlaidų grynųjų pinigų arba nepiniginiais įnašais arba abiejų rūšių įnašais, kurių dydis prilygtų Sąjungos finansiniam įnašui;

Biudžeto ir finansų valdymas

1. pažymi, kad Europos Audito Rūmai (toliau – Audito Rūmai) savo ataskaitoje dėl 2 NVI bendrosios įmonės metų, kurie baigėsi 2020 m. gruodžio 31 d., metinių finansinių ataskaitų (toliau – Audito Rūmų ataskaita) padarė išvadą, jog 2 NVI bendrosios įmonės finansinė būklė 2020 m. gruodžio 31 d., tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų ir pinigų srautų rezultatai bei grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles; be to, pažymi, kad, atsižvelgiant į Audito Rūmų ataskaitą, finansinėse ataskaitose atspindimos operacijos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos;

2. pažymi, kad galutinį 2 NVI bendrosios įmonės turimą 2020 m. biudžetą, įskaitant pakartotinai įrašytus ankstesniais metais nepanaudotus asignavimus, asignuotąsias pajamas ir perskirstymus kitiems metams, sudarė 276 538 561 EUR įsipareigojimų asignavimų (iš kurių 269 829 327 EUR skirta iš Sąjungos biudžeto) ir 241 559 114 EUR mokėjimų asignavimų (iš kurių 232 349 880 EUR skirta iš Sąjungos biudžeto); pažymi, kad iš šio biudžeto panaudota atitinkamai 98,66 % ir 97,08 % įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų;

([1]) 2014 m. gegužės 6 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 557/2014, kuriuo įsteigiama II naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė (OL L 169, 2014 6 7, p. 54).

3. pažymi, kad iš 1 000 000 000 EUR įnašų, kuriais prie NVI bendrosios įmonės veiklos turi prisidėti privačiojo sektoriaus nariai, iki 2020 m. pabaigos NVI bendroji įmonė buvo pranešusi apie 759 471 000 EUR vertės privačiojo sektoriaus narių nepiniginių ir piniginių įnašų, iš jų – 737 573 000 EUR nepiniginių įnašų ir 21 898 000 EUR piniginių įnašų, sumą ir ją patvirtinusi; pažymi, kad 2020 m. buvo vykdoma vienuolika NVI bendrosios įmonės projektų, iš kurių trys buvo užbaigti iki 2020 m. gruodžio 31 d.;

4. atkreipia dėmesį į tai, kad NVI bendrosios įmonės mokėjimų asignavimų, skirtų Septintosios bendrosios programos projektams, panaudojimo lygis buvo 96 %;

5. pažymi, kad iš 1 425 000 000 EUR nepiniginių ir piniginių įnašų, kuriais prie 2 NVI bendrosios įmonės veiklos turi prisidėti jai priklausantys pramonės atstovai, pranešta apie 317 206 000 EUR nepiniginių įnašų ir 20 717 000 EUR piniginių įnašų ir jie buvo patvirtinti, ir kad papildomai buvo pranešta apie 7 064 000 EUR piniginių ir 34 972 000 EUR nepiniginių asocijuotųjų partnerių įnašų sumą ir ji buvo pavirtinta; pažymi, kad dėl to 2020 m. pabaigoje bendra pramonės atstovų ir asocijuotųjų partnerių įnašų 2 NVI bendrosios įmonės veiklai pagal programą „Horizontas 2020“ suma sudarė 379 959 000 EUR, palyginti su visais Sąjungos piniginiais įnašais, kurie sudarė 643 180 000 EUR; pripažįsta, kad išankstinio finansavimo taisyklės nustatytos Finansiniame reglamente ir pavyzdiniame dotacijos susitarime, ir tikisi, kad pramonės įnašai atitiks Sąjungos indėlį programos lygmeniu iki 2 NVI bendrosios įmonės pabaigos; atkreipia dėmesį į tai, kad kalbant apie 2020 m. biudžetą, skirtą programos „Horizontas 2020“ projektams, įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų įgyvendinimo lygis atitinkamai buvo 100 % ir 99,7 %; pažymi, kad 2020 m. buvo vykdomi 92 2 NVI bendrosios įmonės projektai, iš kurių šeši buvo užbaigti iki 2020 m. gruodžio 31 d.; pažymi, kad įsipareigojimai 2020 m. padidinti 200 400 000 EUR (Sąjungos finansavimas) ir 182 300 000 EUR (pramonės ir asocijuotųjų partnerių įsipareigojimas), nes 2 NVI bendroji įmonė pasirašė 19 naujų dotacijų susitarimų, įskaitant 8 projektus, susijusius su skubiu kvietimu teikti pasiūlymus dėl koronavirusinės infekcijos gydymo ir diagnostikos;

6. pažymi, kad bendrosios įmonės taiko skirtingas nepiniginių įnašų apskaičiavimo procedūras, ir ragina jas suderinti nepiniginių įnašų apskaičiavimą;

7. remdamasis Audito Rūmų ataskaita pažymi, kad dėl 2 NVI bendrosios įmonės mokslinių tyrimų pobūdžio jos projektams būdinga ilga trukmė ir kad ši padėtis yra pavyzdys, kaip nevienodai pasiekiami įnašų tiksliniai rodikliai, nustatyti bendrųjų įmonių reglamentuose, susijusiuose su programos „Horizontas 2020“ veikla, ir kad dėl to kyla rizika, jog administracinių išteklių, reikalingų Bendrosios įmonės lėšoms laiku valdyti, gali nepakakti dėl to, kad daugėja projektų pagal kelias daugiametės finansinės programos programas, kurios įgyvendinamos vienu metu; ragina 2 NVI bendrąją įmonę peržiūrėti savo organizacinę struktūrą ir darbuotojų poreikius, kad būtų užtikrintas veiklos tęstinumas laikotarpiais, kai darbo krūvis gerokai padidėja; ragina 2 NVI bendrąją įmonę užtikrinti didesnį sprendimų dėl savo mokslinių tyrimų prioritetų priėmimo proceso skaidrumą ir kitoje metinėje ataskaitoje pranešti apie pasirinktą metodą;

8. pažymi, kad 2020 m. 2 NVI bendroji įmonė dar atliko galutinius Septintosios bendrosios programos dotacijų mokėjimus; be to, pažymi, kad, anot Audito Rūmų, 2 NVI bendroji įmonė, remdamasi *ex post* audito rezultatais 2020 m. pabaigoje, pranešė apie likutinius klaidų lygius, kurie neviršija 2 % reikšmingumo ribos;

9. remdamasis Audito Rūmų ataskaita pažymi, kad dėl 2 NVI bendrosios įmonės praktikos atnaujinti nepanaudotus ankstesnių metų mokėjimų asignavimus tiek, kiek tai susiję su neįvykdytais administraciniais įsipareigojimais, susikaupė nepanaudoti mokėjimų asignavimai ir kad dėl to 2 NVI bendrosios įmonės 2 antraštinės dalies administracinio biudžeto įvykdymo lygis buvo žemas – 51 %, nors padėtį dar labiau pablogino ir COVID-19 pandemijos poveikis; pripažįsta, kad nepanaudota mokėjimų asignavimų pagal 2 antraštinę dalį suma buvo 3,2 mln. EUR, palyginti su 241 559 114 EUR suma iš visų biudžete numatytų mokėjimų asignavimų; atkreipia dėmesį į 2 NVI bendrosios įmonės atsakymą, kad nelankstus biudžeto planavimas ir pakeitimų mechanizmas neleido atlikti tinkamų korekcijų atsižvelgiant į greitai kintančią ir neaiškią pasaulinės pandemijos sukeltą krizės padėtį ir kad 2021 m. Bendroji įmonė planuoja perkelti mažesnę administracinių mokėjimų asignavimų sumą nei įsipareigojimų, perkeltų į 2021 m. pagal 2 antraštinę dalį „Infrastruktūros išlaidos“, suma, taip pat kad ji planuoja sumokėti skirtumą iš einamųjų metų biudžeto; ragina 2 NVI bendrąją įmonę parengti planą, kuriuo būtų apribotas nepanaudotų mokėjimų asignavimų panaudojimas siekiant išvengti žemo biudžeto įvykdymo lygio;

Veikla

10. pažymi, kad 2 NVI bendroji įmonė paskelbė paspartintą kvietimą teikti pasiūlymus dėl koronavirusinės infekcijos gydymo ir diagnostikos, po kurio patvirtinti 8 projektai; be to, pažymi, kad paskelbti trys papildomi kvietimai teikti pasiūlymus, susiję su tokiomis sritimis kaip retosios ligos, infekcinės ligos, vėžys, neurodegeneracinės ligos ir autoimuninės ligos; taip pat pažymi, kad pasirašyta 19 naujų dotacijų susitarimų dėl projektų, kurių bendras biudžetas viršija 380 000 000 EUR, taigi visas 2 NVI bendrosios įmonės portfelis padidėjo iki 167 projektų; pažymi, kad naujuose projektuose daugiausia dėmesio skiriama vėžiui, diabetui, nutukimui, skaitmeninei sveikatai, dirbtiniam intelektui, pažangiajai terapijai, vaistų atradimui ir aplinkos klausimams;

11. pažymi, kad 2020 m. metinėje veiklos ataskaitoje pabrėžiama, jog 2 NVI bendroji įmonė kaip vertinimo ekspertus pasitelkė 235 ekspertus iš 29 šalių. Iš šios ekspertų grupės narių 105 buvo moterys ir 130 vyrų; palankiai vertina tai, kad 2 NVI bendroji įmonė toliau gerina lyčių pusiausvyrą šioje srityje;

12. pažymi, kad 2 NVI bendroji įmonė ne tik renka duomenis, kad galėtų teikti ataskaitas pagal atitinkamus standartinius programos „Horizontas 2020“ pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius, skirtus konkrečių programos tikslų rezultatams ir poveikiui įvertinti, bet ir juos naudoja 10-ies strateginių sričių veiklai stebėti; be to, pažymi, kad 2 NVI bendroji įmonė renka duomenis apie tuos punktus per specialią interneto platformą, kurioje projektų koordinatoriai gali pateikti savo projekto rezultatus, taip pat sudarydama sąlygas 2 NVI bendrajai įmonei kaupti ir analizuoti duomenis ir susidaryti vaizdą apie projektų pasiekimus jiems vystantis; pažymi, kad nors tie pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai yra sukurti 2 NVI bendrajai įmonei, prireikus 2 NVI bendroji įmonė taip pat renka duomenis apie NVI bendrosios įmonės projektus, kad būtų galima išnagrinėti Bendrosios įmonės poveikį nuo pat įsteigimo; vis dėlto pažymi, jog iki 2020 m. gruodžio 31 d. surinktų duomenų analizė rodo, kad beveik visos atitinkamos 2 NVI bendrosios įmonės strateginės mokslinių tyrimų darbotvarkės prioritetinės sritys yra įtrauktos į 2 NVI bendrosios įmonės projektus (11 iš 12);

13. pažymi, kad dalyvaujantys pramonės subjektai įgyvendino keletą naujų priemonių ir procesų, sukurtų įgyvendinant 2 NVI bendrosios įmonės projektus (tokio įgyvendinimo pavyzdžiai yra gyvūnų modeliai, standartai, biologiniai žymenys, standartinės veiklos procedūros, atrankinės patikros platformų naudojimas, klinikinių tyrimų tinklai ir t. t.); duomenys taip pat rodo, kad 2 NVI bendroji įmonė pasiekė 176 įgyvendinimo rezultatus (palyginti su tikslu pasiekti 50), o NVI bendroji įmonė ir 2 NVI bendroji įmonė, vertinamos kartu, pasiekė 482 įgyvendinimo rezultatus; be to, pažymi, kad 60 % projektų yra susiję su pacientų organizacijomis ir sveikatos priežiūros specialistų asociacijomis kaip konsorciumo partneriais, patariamųjų tarybų nariais, suinteresuotųjų subjektų grupių nariais ir t. t. ir kad 2 NVI bendrosios įmonės veiklos laikotarpiu ši tendencija išliko stabili; vis dėlto yra susirūpinęs, kad 2 NVI bendrosios įmonės projektais vis dar neužtikrinamas viešosiomis lėšomis finansuojamų mokslinių tyrimų rezultatų įperkamumas, pasiekiamumas ir prieinamumas; atsižvelgdamas į tai, ragina Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrąją įmonę, pakeisiančią 2 NVI bendrąją įmonę, nedelsiant nustatyti naujus reikalavimus, pagal kuriuos visi gydymo, prevencijos ar diagnostikos moksliniams tyrimams ir inovacijoms teikiamo Sąjungos viešojo finansavimo gavėjai privalėtų įsipareigoti vadovautis pasiekiamumo, veiksmingumo, įperkamumo ir prieinamumo principais;

14. pažymi, kad tai rodo dinamišką 2 NVI bendrosios įmonės projektų eigą ir kai kuriais atvejais pagal juos viršijami nustatyti tikslai dabar, kai daug 2 NVI bendrosios įmonės projektų jau užbaigti ir artėja prie 2 NVI bendrosios įmonės programos ciklo pabaigos;

15. remdamasis Audito Rūmų ataskaita pažymi, kad 2 NVI bendroji įmonė svariai prisidėjo prie bendro Europos atsako į COVID-19 pandemiją ir kad ji iš savo 2020 m. biudžeto perskyrė 45 000 000 EUR 2020 m. kovo mėn. paskelbtam paspartintam kvietimui teikti pasiūlymus; be to, pažymi, kad dėl programos „Horizontas 2020“ lėšų, kurias skyrė Komisija, kvietimo teikti paraiškas suma padidėjo iki 72 000 000 EUR;

16. pažymi, kad intelektinės nuosavybės teisių klausimas turi būti įtrauktas į visas sutartis, kurios gali duoti numatytą rezultatą arba veiklos rezultatą, kaip tyrimai, analizė ar vertinimas; pažymi, kad taip siekiama apsaugoti atskirų kūrėjų teises, taip pat pateikti išsamią informaciją apie tai, kaip tomis teisėmis bus naudojamasi ateityje; pažymi, kad įsigijimas finansuojamas iš viešųjų lėšų, todėl rezultatai turėtų būti skaidrūs ir prieinami visuomenei; ragina 2 NVI bendrąją įmonę patikslinti intelektinės nuosavybės teises ir užtikrinti didesnį skaidrumą, kiek tai susiję su mokslinių tyrimų rezultatais;

17. pažymi, kad 2020 m. 2 NVI bendrosios įmonės sverto poveikio vertė buvo 1,01;

Įdarbinimas ir darbuotojai, kovojantys su COVID-19

18. pažymi, kad 2020 m. gruodžio 31 d. buvo užimtos 53 iš 56 pareigybių, numatytų 2 NVI bendrosios įmonės etatų plane, per 2020 m. buvo panaudoti penki etatai, trys skirti laikiniesiems darbuotojams ir du – sutartininkams;

19. pažymi, kad suvaržymų taikymo laikotarpiu 2 NVI bendrosios įmonės darbuotojai perėjo prie nuotolinio darbo visą darbo laiką, o darbuotojams nuo pat pirmos dienos suteikta galimybė susipažinti su visomis jiems reikalingomis bylomis, priemonėmis ir ištekliais; pažymi, kad perėjimą prie darbo namuose taip pat palengvino tai, kad 2 NVI bendroji įmonė naudojosi keletu standartinių Komisijos priemonių, pavyzdžiui, ARES, *Sysper* ir visu programos „Horizontas 2020“ valdymo IT priemonių rinkiniu; be to, pažymi, kad 2 NVI bendroji įmonė ir kitos tame pačiame pastate dirbančios bendrosios įmonės susitarė dėl bendro taisyklių rinkinio darbuotojams, kurie išimties tvarka turi dirbti biure, kad būtų užtikrinta darbuotojų sauga ir gerovė, ir taip pat bendrais bruožais suplanavo, kaip bus laipsniškai grįžtama į biurus; susirūpinęs atkreipia dėmesį į iššūkius, susijusius su COVID-19 pandemija darbuotojams, ypač atsižvelgiant į skirtingas gyvenimo aplinkybes, nepakankamą galimybę patekti į biuro patalpas ir galimą izoliacijos poveikį; prašo 2 NVI bendrosios įmonės didelį dėmesį teikti gerovei, streso valdymui bei profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrai; prašo 2 NVI bendrosios įmonės vadovybės užtikrinti, kad būtų įdiegtos tinkamos paramos struktūros darbuotojų psichologinei gerovei užtikrinti;

Vidaus auditas

20. pažymi, kad 2020 m. Vidaus audito tarnyba atliko programos „Horizontas 2020“ dotacijų įgyvendinimo 2 NVI bendrojoje įmonėje auditą, kaip iš pradžių buvo numatyta 2019–2021 m. strateginiame vidaus audito plane; be to, pažymi, kad šio audito tikslas buvo įvertinti vidaus kontrolės sistemos, taikomos įgyvendinant susitarimus dėl dotacijų pagal programą „Horizontas 2020“, struktūros tinkamumą ir veiksmingumą bei efektyvumą;

21. pažymi, kad 2020 m. lapkričio mėn. 2 NVI bendrosios įmonės vykdomasis direktorius informavo vidaus auditorius apie naujausius 2 NVI bendrosios įmonės organizacinius ir veiklos pokyčius ir paskutinio rizikos vertinimo rezultatus, taip pat pateikė grįžtamąją informaciją apie galimas audito temas rengiant Vidaus audito tarnybos strateginį planą;

Vidaus kontrolės sistemos

22. pažymi, jog Audito Rūmai nustatė, kad 2 NVI bendroji įmonė įdiegė patikimas finansinių ir veiklos dokumentų peržiūrų *ex ante* kontrolės procedūras ir kad 2018 m. 2 NVI bendroji įmonė įgyvendino Komisijos vidaus kontrolės sistemą, pagrįstą 17 vidaus kontrolės principų;

23. remdamasis Audito Rūmų ataskaita, pažymi, kad tarpinių ir galutinių mokėjimų pagal Septintąją bendrąją programą *ex post* auditą paramos gavėjo patalpose atlieka 2 NVI bendroji įmonė, o programos „Horizontas 2020“ projektų prašymų kompensuoti išlaidas *ex post* auditą atlieka Komisijos bendra audito tarnyba, taip pat pažymi, kad, remdamasi turimais *ex post* audito rezultatais 2020 m. pabaigoje, 2 NVI bendroji įmonė nurodė, kad jos Septintosios bendrosios programos projektų reprezentatyvusis klaidų lygis siekė 2,16 % ir likutinis klaidų lygis siekė 1,14 %, o programos „Horizontas 2020“ projektų reprezentatyvusis klaidų lygis siekė 1,13 % ir likutinis klaidų lygis siekė 0,74 % (patvirtinimai ir galutiniai mokėjimai); be to, pažymi, kad, vadovaujantis Komisijos pasiūlymu dėl programos „Horizontas 2020“ reglamento, galutinis tikslas – pasiekti, kad atsižvelgus į visų auditų finansinį poveikį, taisymo ir sumų susigrąžinimo priemones, programų įgyvendinimo pabaigoje likutinis klaidų lygis būtų kuo artimesnis 2 %;

24. pažymi, kad, remiantis Audito Rūmų ataskaita, vykdydami veiklos kontrolę Audito Rūmai auditavo atsitiktine tvarka atrinktus 2020 m. galutinių naudos gavėjų lygmeniu atliktus programos „Horizontas 2020“ mokėjimus, siekdami patvirtinti *ex post* audito klaidų lygius, ir kad per tuos išsamius auditus vienu atveju nustatyta sisteminė klaida, viršijanti 1 % audito išlaidų, susijusių su deklaruotomis tiesioginėmis išlaidomis, nes naudos gavėjas neteisingai deklaravo kaip kitas tiesiogines išlaidas kelis netiesioginių išlaidų punktus, kurie nėra tiesiogiai priskirtini projektui; tačiau pažymi, kad tokios netiesioginės išlaidos padengiamos taikant fiksuotą 25 % tiesioginių išlaidų sumos normą;

25. pabrėžia, kad Audito Rūmų ataskaitoje nurodyta, jog rasta nuolatinių sisteminių klaidų, susijusių su paramos gavėjų, visų pirma MVĮ ir naujų paramos gavėjų, deklaruotomis personalo išlaidomis; pažymi, kad apie tokias klaidas atlikusi *ex post* auditą reguliariai informuoja ir Komisijos bendra audito tarnyba bei jos pasitelkti auditoriai; pabrėžia, jog ataskaitos 39 puslapyje Audito Rūmai pažymi, kad programos „Horizontas 2020“ personalo išlaidų deklaravimo taisyklių supaprastinimas ir platesnis supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas yra būsimų mokslinių tyrimų bendrųjų programų prielaida, siekiant stabilizuoti klaidų lygį, kad jis nesiektų reikšmingumo lygio; ragina Bendrąją įmonę stiprinti savo vidaus kontrolės sistemas atsižvelgiant į tai, kad MVĮ ir naujieji paramos gavėjai labiau linkę klysti.